

Debreceni Ítéltábla
Mf.I.50.001/2023/11.

A Debreceni Ítéltábla a dr. Búzás István ügyvéd (cím1) által képviselt Felperes1 (cím2) I. rendű, Felperes2 (cím3) II. rendű, Felperes3 (cím4) III. rendű és Felperes4 (cím2) IV. rendű felpereseknek – a Stajz Ügyvédi Iroda (eljáró ügyvéd: dr. Stajz Annamária, cím5) által képviselt alperes (cím6) alperes ellen kártérítés és sérelemdíj megfizetése iránt indított perében az Egri Törvényszék 34.M.70.030/2022/19. számú ítélete ellen az alperes részéről 20. sorszám alatt előterjesztett fellebbezés folytán meghozta a következő

í t é l e t e t:

Az ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja azzal a pontosítással, hogy az alperes az elsőfokú eljárási illetéket az esedékesség napjáig az államnak – az állami adó és vámhatóság illetékbevételei számlájára – köteles megfizetni. Az illetékfizetési kötelezettség e határozat jogerőre emelkedését követő 60. napon válik esedékessé.

Az ítéltábla kötelezi az alperest, hogy 15 napon belül fizessen meg a felpereseknek egyetemlegesen 509 905 (ötszázkilencezer-kilencszázöt) forint másodfokú perköltséget.

Az ítéltábla kötelezi az alperest, hogy fizessen meg az esedékesség napjáig az államnak – állami adó- és vámhatóság illetékbevételei számlájára – 1 284 800 (egymillió-kettőszáznolcvannégyezer-nyolcszáz) forint meg nem fizetett fellebbezési illetéket. Az illetékfizetési kötelezettség a határozat jogerőre emelkedését követő 60. napon válik esedékessé.

Az ítélet ellen nincs helye fellebbezésnek.

Indokolás

[1] Az elsőfokú bíróság által megállapított – részben az ítélet jogi indokolásában részletezett – tényállás szerint (néhai munkavállaló) munkavállaló határozatlan idejű

munkaviszonyban állt alperessel dózerkezelő munkakörben a 2016. február 25. napján kelt munkaszerződés alapján.

[2] Az alperes és a CÉG között 2014. június 26. napján létrejött vállalkozási szerződés alapján az alperes, mint vállalkozó a CÉG HELYSÉG 1 és HELYSÉG 2 bányáiban a bányászati berendezések üzemének kiszolgálására és támogatására segédtevékenységet végzett.

[3] 2017. február 4. napján a CÉG által üzemeltetett kotrógép HELYSÉG 1 bányában a szín feletti fedőréteg jövesztését végezte. (néhai munkavállaló) a 14 órától kezdődő műszakban a kotrógép mellett – segédgépként – tolólapos dózerrel a lavírsík kialakítását, a marótárcsa által elszórt jövesztett anyag egyengetését és a vízelvezetés megoldását végezte.

[4] A munkairányítási feladatokat a CÉG munkavállalója (MUNKAVÁLLALÓ 1) kotrómester látta el, míg (MUNKAVÁLLALÓ 2) gépkezelő a kotrógéppel kapcsolatos ellenőrzési feladatokat végezte. Munka közben a fülkében tartózkodó kotrómester észlelte, hogy a marótárcsa egy kemény kőzettel találkozik, majd a fülkében lévő monitorra nézve látta, hogy a (néhai munkavállaló) által kezelt dózerrel ütközött. A kotrógép marótárcsája a dózer tolólapja és vezetőfülke közötti részét, valamint a vezetőfülkét felülről összenyomta, roncsolta. A munkagépben tartózkodó (később elhalt munkavállaló) munkavállaló a helyszínen életét veszítette.

[5] Az I. rendű felperes, valamint (néhai munkavállaló) 1990-től kezdődően élettársak voltak. Mindketten erdélyi származásúak lévén igyekeztek Magyarországon együttesen új életet kezdeni, illetve az erdélyi rokonsággal a kapcsolatot tartani. Együtt nagy gazdaságot vittek, állatokat tartottak, amiből támogatták gyermekeiket is. Bevételeiket egyenlő arányban megosztották, kiadásait együtt fedezték. (később elhalt munkavállaló) halála özvegyének a vagyonát is jelentősen csökkentette, mivel a továbbiakban már nem tudott keresőtevékenységet folytatni. A néhai a halálának időpontjában 65 éves volt, előnyugdíjas státuszú, azonban aktívan dolgozott és még legalább 3 évig tervezte, hogy dolgozik, majd véglegesen nyugdíjba vonul. Az 1 havi munkabére 127 500 forint volt.

[6] Az I. rendű felperes és (néhai munkavállaló) közötti szoros kötelék a családi élet összetartó alapját képezte. Az életközösségbe két gyermeket hozott magával – II. és III. rendű felpereseket –, akiket együtt neveltek I. rendű felperessel. 1991-ben született közös gyermekük IV. rendű felperes, így ekkortól a három gyermeket együttesen nevelték összetartó családként.

[7] A II. és III. rendű felperesek ...ban születtek és ott éltek egészen édesanyjuk rosszindulatú megbetegedéséig. Ekkor Magyarországra költöztek édesanyjuk gyógykezelése érdekében, aki ennek ellenére 1989-ben elhalálozott. Édesapjukkal maradtak

Magyarországon, aki minden elkövetett annak érdekében, hogy együtt tudjanak maradni és jó életük lehessen, így lett élettársa I. rendű felperes, akivel mindenben támogatták és segítették őket. Ezen háttérrel (néhai munkavállaló) az édesapjuk szülői szerepe is egy átlagos családtól eltérő volt, hiszen esetükben ő volt az egyetlen olyan szülő, aki a gyökereikhez visszavezette őket, közös kiinduló pontot jelentett az életükben és egyben az egyetlen szülői támaszt is jelentette. Attól függetlenül, hogy külön családi életet éltek, a kapcsolat nagyon erős volt közöttük, (néhai munkavállaló) az unokáit nagyon szerette és mindenben segítette, támogatta őket, rendszeresen együtt nyaraltak. Minden hétvégén együtt voltak, születésnapokat, nagyobb családi ünnepeket együtt tartották. A III. rendű felperes a családi köteléken túlmenően együtt is dolgozott néhai édesapjával, így napi szinten munkakapcsolatban is álltak.

[8] A IV. rendű felperes, mint I. rendű felperes és (néhai munkavállaló) közös gyermeke 2017 januárjában szerezte meg diplomáját, amelyre édesapja támogatásával nagy családi ünnepség volt tervezve. Nagyothalló és a szükséges hallókészülékét is édesapja támogatta, valamint az albérletet is ő biztosította részére. Az esküvőjén és gyermeke születésén azonban édesapja már nem vehetett részt, kislánya nem ismerhette meg nagyapját, holott ő látta, hogy a bátyái gyerekeit mennyire szerette és milyen szoros kapcsolat volt közöttük.

[9] Mindhárman pszichológus segítségére szorultak, hogy fel tudják dolgozni édesapjuk elvesztését, mert valamennyiük életében nagy törést jelentett az édesapa elvesztése.

[10] A tragédia a felperesek életének egészére kiható olyan fordulatot jelentett, amelyek bizonytalan, szorongó, esetenként érzelmileg labilis állapotot okoztak, mely miatt a család egysége és a családi élet fenntartásának pszichikai feltételei meginogtak.

[11] A felperesek keresetet terjesztettek elő, amelyben kérték, hogy a bíróság kötelezze alperest, hogy fizessen meg I. rendű felperes részére 4 590 000 forintot vagyoni kártérítés jogcímén a munka törvénykönyvéről szóló 2012. évi I. törvény (a továbbiakban: Mt.) 166. § (1) bekezdése és 171. § (1) bekezdése alapján, fizessen meg I. rendű felperes részére 7 000 000 forintot, a II., III. és IV. rendű felperesek részére 5 000 000 - 5 000 000 - 5 000 000 forintot sérelemdíj jogcímén az Mt. 166. § (1) bekezdése és 171. § (1) bekezdése, valamint a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 2:52. § (1) bekezdése alapján és marasztalja alperest perkoltségban a bírósági eljárásban megállapítható ügyvédi költségekről szóló 32/2003. IM rendelet (a továbbiakban IM rendelet) 3. §-a szerint 997 700 forint + áfa ügyvédi munkadíjban.

[12] I. rendű felperes vagyoni kárigényét arra alapította, hogy (néhai munkavállaló)ral élettársak voltak, közösen gazdálkodtak, az elmaradt vagyoni előnye az, amelyből kára származik, mert a jövőben kiadásainak fedezésére már nem támaszkodhat élettársa jövedelmére. Követelésének összegét a (néhai munkavállaló) jövedelmének 36-szorosában

jelölte meg, mert az elhunyt életkorából fakadóan vélhetően már csak pár évig dolgozott volna.

[13] A felperesek a sérelemdíj iránti igényük vonatkozásában a keresetükben arra hivatkoztak, hogy az alperes megsértette a magán- és családi élethez való személyiségi jogukat. Életükben, mindennapos élettevékenységükben olyan változások álltak elő, melyek miatt nem élhetik azt, a korábban már kialakított életvitelt, melyet egyébként személyi körülményeik, életkoruk és a társadalomban elfoglalt helyzetük alapul vételével élhetnének. Súlyosbító körülmény a (néhai munkavállaló) halálának körülménye, amely meglehetősen tragikus volt, így egészségük is sérült, még ha nem is fizikális, hanem pszichikai formában. A sérelemdíj mértéke vonatkozásában utaltak a Ptk. 2:52. § (2) bekezdésére.

[14] Alperes ellenkérelme a kereset teljes elutasítására irányult, valamint felperesek perköltségben történő marasztalására. Hivatkozott arra, hogy a perbeli baleset körülményeinek átfogó vizsgálatát az erre hatáskörrel és megfelelő szakértelemmel rendelkező hatóságok lefolytatták, annak eredményeként megállapították, hogy a balesetet egészében az elhunyt figyelmetlensége, illetőleg a munkavégzésre irányadó szabályok általa történt megszegése okozta.

[15] A felperesek kártérítés és sérelemdíj iránti igényét jelentősen eltúlzottnak tartotta, mert a felperesek sem állíthatták, hogy (később elhalt munkavállaló) teljesen vétlen volt a balesetben, ugyanis valamennyi bányahatósági határozat kiemeli a munkavállaló szabályszegését. (később elhalt munkavállaló) felelősségének mértéke legalábbis jelentős. Hivatkozott arra, hogy az a körülmény nem bizonyított, hogy a néhai még 3 évig dolgozott volna, egyebekben azt az özvegyi nyugdíj folyósításával egyezően 1 éves időtartamban tartotta indokoltnak.

[16] A bíróság a kereset jogalapja tekintetében közbenső ítéletet hozott 34.M.70.152/2020/3. sorszám alatt 2020. november 27. napján, amelyben megállapította, hogy (néhai munkavállaló) alperesi munkavállaló 2017. február 4. napján bekövetkezett balesetéért az alperesi munkáltatót teljeskörű felelősség terheli. A bíróság ítéletét a Debreceni Ítéltábla Mf.I.50.010/2021/8. sorszámú közbenső ítéletével helybenhagyta. A felülvizsgálat eljárás során a Kúria, mint felülvizsgálati bíróság Mfv.IV.10.100/2021/5. sorszámú közbenső ítéletével a Debreceni Ítéltábla közbenső ítéletét hatályában fenntartotta.

[17] Az elsőfokú bíróság ítéletében kötelezte az alperest, hogy fizessen meg I. rendű felperesnek vagyoni kártérítés jogcímén 4 590 000 forintot, sérelemdíj jogcímén 7 000 000 forintot, a II., III. és IV. rendű felperes részére fejenként 5 000 000 forintot sérelemdíj jogcímén, valamint a felpereseknek egyetemlegesen 1 266 190 forintot perköltség jogcímén. Kötelezte a bíróság az alperest, hogy az adóhivatal felhívására – az ott megjelölt módon és számlára – fizessen meg 1 411 800 forintot állam által előlegezett, de le nem rótt illeték jogcímén.

[18] Az elsőfokú bíróság indokolásában elsődlegesen utalt arra hogy az eljárás során a feleket többször tájékoztatta a bizonyítandó tényekről és a bizonyítási teherről, azonban a felperesek részéről bizonyítási indítvány nem volt. Az I. rendű felperes a vagyoni kártérítési igényeösszecszerűsége szempontjából a (néhai munkavállaló) munkavállaló alperesnél elért 127 500 forint havi jövedelme alapulvételét kérte a bíróságtól, egyebekben valamennyi felperes a személyes meghallgatásukat indítványozta. Az alperes első ízben a 34.M.70.030/2022/9/A. beadványában terjesztett elő érdemi nyilatkozatot mind a vagyoni kár, mind a sérelemdíj vonatkozásában.

[19] Az elsőfokú bíróság – tekintettel arra, hogy a néhainak az I. rendű felperes által megjelölt összegben nem vitatta – az I. rendű felperes vagyoni kártérítési igénye vonatkozásában az által megjelölt 127 500 forint összeget fogadta el (néhai munkavállaló) munkavállaló havi keresetének. A felperesek előadásából megállapította, hogy amely (néhai munkavállaló) halálával az I. rendű felperessel való közös gazdálkodás megszűnt. I. rendű felperes egyedül a nagy gazdaságot vinni nem tudta, így is egyedüli terhet jelentett számára a családi ház fenntartása.

[20] Kifejtette, hogy a 3/2018. (IX.17.) KMK vélemény 15. pontja szerint a sérült munkavállaló vonatkozásában sem jelent jogosultság megszűnést az öregségi nyugdíjkorhatár betöltése, illetve önmagában ez a tény nem lehet a kereset elutasításának indoka. Megállapította, hogy I. rendű felperes az Mt. 171. § (1) bekezdése alapján jogosult az előterjesztett vagyoni kártérítésre. Összecszerűségében nem kellett vizsgálnia, hogy a (néhai munkavállaló) ténylegesen hány évet dolgozott volna, az előterjesztett 3 évig, vagy annál rövidebb ideig, avagy hosszabb ideig, mert a nyugdíjazás a jogalapot nem korlátozza és nem zárja ki. Az I. rendű felperes vagyoni kárigénye a káronszerzés tilalmába sem ütközik, mert a bírói gyakorlat szerint (EBH2008.1769. számú jogeset) nem jelent káronszerzést a károkozó magatartás következtében elhunyt házastárs után kapott özvegyi nyugdíj. Az özvegyi nyugdíj az I. rendű felperes által elszenvedett kár mértékével nincs kapcsolatban és nem is kompenzáló jellegű, özvegyi nyugdíjra I. rendű felperes a néhai munkavállaló halálának okától függetlenül szerzett jogosultságot – társadalombiztosítási jogviszonya alapján – , ellenkező álláspont elfogadásával indokolatlan hátrányt szenvedne a károkozó magatartás folytán elhunyt személy károkat is elszenvedő házastársa, az úgynevezett „természetes halállal” elhunyt személy házastársával szemben.

[21] A sérelemdíj vonatkozásában utalt rá, hogy a felperesek helytállóan hivatkoztak arra, hogy a Ptk. 2:52. § (2) bekezdése alapján a sérelemdíj megállapításának nem feltétele a jogsértés tényén kívül további hátrány bekövetkezésének bizonyítása, azonban az állított személyiségi jogsértést a felperesek kötelesek bizonyítani. A teljes és egészséges családban élés jogának sérelme akkor valósul meg, ha az egyént, mint egy meghatározott család tagját az által éri hátrány, hogy valamely hozzátartozója súlyos sérülést szenved el, vagy életét veszti és erre visszavezethető ok miatt a család funkcióját részben vagy egészben nem képes, vagy nem megfelelően képes ellátni. A család funkciója biológiai, gazdasági, társadalmi és szocializáló-nevelő funkció egyidejűleg. Ezek közül a biológiai és a gazdasági funkció

kiesése inkább anyagi természetű következményekkel jár és vagyoni kártérítéssel orvosolható. A teljes- és egészséges családban élés jogának sérelmére jellemző, hogy a korábban fennálló tag értelemben vett családi munkamegosztás olyan módon változik meg, amelyben a család a károsulttal kapcsolatos szocializáló-nevelő funkcióját egyáltalán nem képes, vagy lényegesen kedvezőtlenebbül képes betölteni. A felperesek a káresemény legsúlyosabb következményével szerették elvesztését szenvedték el. Figyelemmel volt arra is, hogy a káresemény alperes egyedüli felróható magatartására volt visszavezethető, és hogy az alperes a felperesek személyes előadásában elmondottakat és a sérelemdíj jogalapjára vonatkozóan állításokat nem vitatta, így külön bizonyítást nem folytatott le.

[22] Az elsőfokú bíróság a sérelemdíj összegszerűsége megállapítása során a szabad mérlegelés elvét követve az eset összes körülményének figyelembevételével eljárva azt állapította meg, hogy I. rendű felperes és (néhai munkavállaló) 1990-ben alakítottak családi életközösséget, erdélyi származásúak lévén együtt kezdték életüket Magyarországon, így (néhai munkavállaló) tragikus körülmények között történő elvesztése az I. rendű felperesnél a családban éléshez, családhoz tartozáshoz való jog személyiségi jogsérelmet valósított meg, amely elszennvedett hátránnyal az általa igényelt 7 000 000 forint összegű sérelemdíj arányban áll, és a II., III., IV. rendű felperesek által igényelt személyenként 5 millió forint sérelemdíj nem tekinthető eltúlzottnak, ezen összeg alkalmas arra, hogy a pénzzel nem mérhető hátrányokat másnemű pénzbeli előnyök nyújtásával hozzávetőlegesen kiegyensúlyozza.

[23] Az ítélettel szemben az alperes terjesztett elő fellebbezést, melyben az elsőfokú ítélet megváltoztatását akként kérte, hogy az ítéltábla az I. rendű felperes esetén a vagyoni kártérítés összegét 1 530 000 forintra, a sérelemdíjat 3 000 000 forintra, a II., III. és IV. rendű felperes esetében pedig a sérelemdíjat fejenként 2 000 000 forintra kérte szállítsa le. Kérte továbbá a perköltséget is a pernyertesség pervesztesség arányában csökkenteni.

[24] A sérelemdíj mértékét eltúlzottnak tartotta mindegyik felperes vonatkozásában. Indokolása szerint a sérelemdíj megállapítása során a felperesek egyéni helyzetét, állapotát és körülményeit kell a bíróságnak figyelembe vennie és tisztáznia. Az igény elbírálása során figyelemmel kell lennie a személyi sérelem súlyára, következményeire, a károsodáskor fennálló ár- és értékviszonyokra, valamint a bírói gyakorlatra. Álláspontja szerint a bíróságnak a bírói gyakorlat összehasonlításra alkalmas más ügyekben hozott döntéseire is figyelemmel kell lennie. A már az elsőfokú eljárásban is megjelölt Veszprémi Törvényszék M.70.062/2021/15. számú és a Kúria Mfv.10.169/2020/4. számú ítéletében foglaltakra hivatkozott.

[25] A vagyoni kártérítés tekintetében kifejtette, hogy a perben korábban is vitatta, hogy a havi járandóság hároméves időszakra illezné meg az I. rendű felperest. A felperes bizonyítási indítványt nem terjesztett elő arra vonatkozóan, hogy a néhai még három évet dolgozott volna, ez csak egy felperesi állítás volt. Az elsőfokú bíróság megsértette a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Pp.) 279. § (1) bekezdésében foglaltakat, mert a felperesek nyilatkozatait nem értékelte okszerűen és a tényállást sem helyesen állapította meg. A felperesek eltérően nyilatkoztak az időtartam

tekintetében maguk is, amikor úgy nyilatkoztak, hogy az elhunyt egyszer „csak pár évig”, míg máskor „legalább három évig” dolgozott volna. Az elhunyt által végzett munka fizikai munka, ami az emberi szervezett köztudomásúan komolyabban igénybe veszi. A felperesi nyilatkozat alapján megállapítható, hogy a néhai gondolkodott azon, hogy nyugdíjba vonul, de annak pontos ideje objektíve utólag nem határozható meg. Egy öregségi nyugdíjkorhatár előtt álló munkavállaló esetén nem kérdés, hogy legalább az öregségi nyugdíjkorhatár eléréséig dolgoznia kell, de egy öregségi nyugdíjkorhatárt elért munkavállalónál ez nem evidens, ugyanis bármikor dönthet úgy, hogy abbahagyja a munkát. Álláspontja szerint a 3 éves időtartam elfogadása esetén az alperes terhére értékelné a bíróság egy utólag pontosan meg nem határozható körülményt, vagyis, hogy néhai mennyit dolgozott volna a káresemény bekövetkezése nélkül alperesnél. Nincs olyan törvényi vélelem sem, mely alapján a hároméves időtartam megállapítható lenne. A bizonyítás elmaradásának vagy sikertelenségének következményeit a Pp. 265. § (1) bekezdése alapján a felperesek viselik. Véleménye szerint az időtartam meghatározása során kiindulópont lehetne az ideiglenes özvegyi nyugdíj egy éves folyósítási ideje.

[26] A felperesek a fellebbezési ellenkérelmükben kérték az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyni és az alperest kötelezni a felperes másodfokú eljárásban felmerülő perköltségük megfizetésére, melynek mértékét a 32/2003. (VIII.23.) IM rendelet 3. § (2) bekezdés b) pontja és 3. § (5) bekezdése alapján kért megállapítani azzal, hogy a jogi képviselőjük áfa felszámítására jogosult.

[27] Az I. rendű felperes álláspontja szerint a vagyoni kártérítése tekintetében a néha (később elhalt munkavállaló) igazolható munkabére lehetett csak a kiindulópont. Az nem volt jelentős tény, hogy mennyi ideig kívánt még dolgozni, mint ahogy azt az elsőfokú bíróság is kifejtette. Az volt a perben releváns, hogy melyek voltak az I. rendű felperes egyéni körülményei, és a baleset óta bekövetkezett változások miatt mekkora összegű kártérítés az, mely a baleset miatt őt ért vagyoni károk kompenzálására alkalmas. Kifejtette, hogy a társadalombiztosítás nem csak az ideiglenes özvegyi nyugdíjat biztosítja, hanem az özvegyi nyugdíj intézményét is, ha a feltételei fennállnak, melynek ugyanaz a célja, azaz, hogy a túlélő házastársat kompenzálja a házastársa kiesésével összefüggő vagyoni hátrány tekintetében. Az özvegyi nyugdíjban részesülő, nyugdíjas korú túlélő házastárs idősödő koránál és aktív munkavállalói státusz hiányában csak korlátozottan van olyan helyzetben, hogy életét oly mértékben átalakítsa, hogy egyedül képes legyen a korábbi kiadások fedezése érdekében keresőtevékenységet folytatni.

[28] A sérelemdíj körében a felperesek szerint az alperes tévesen hivatkozott a károsodáskor fennálló ár- és értékviszonyok jelentőségére. A keresetüket a károsodás évében előterjesztették, azonban az elhúzódó peres eljárás ellenére – mely nagyrészt az alperes rosszhiszemű magatartása miatt volt – a sérelemdíj mértékét nem változtatták meg. Egyetértett abban, hogy a sérelemdíj összecszerúsége meghatározásakor az eset egyedi körülményeinek van jelentősége. Nem lehet más hasonló ügyekben meghozott bírósági döntéseket figyelembe venni, és az Alaptörvény 25. cikk (3) bekezdése alapján kizárólag a Kúria jogegységi határozata minősül olyan irányadó döntésnek, amely a bíróságokra kötelező. A bíróságok nem eseti döntések, hanem a jogszabályoknak megfelelően hozzák meg döntéseiket. Utalt arra, hogy az alperes a hivatkozott eseti döntéseket már az elsőfokú

eljárásban is csatolta, azonban azok ténylegesen nincsenek összehasonlítható helyzetben jelen üggyel, jelen esetben ugyanis a munkáltató egyedüli felróható magatartása miatt következett be a káresemény. A személyes meghallgatásuk alkalmas volt arra, hogy a sérelemdíj megállapításához szükséges körülményeket a bíróság feltárja, és az elsőfokú bíróság ezeket a tényeket és körülményeket helyesen értékelte.

[29] Az alperes fellebbezését az ítéltábla a Pp. 377. § (1) bekezdése alapján tárgyaláson bírálta el és azt érdemben megalapozatlannak találta.

[30] Az ítéltábla a Pp. 379. §-ában és 380. §-ában meghatározott, az elsőfokú bíróság ítéletének kötelező hatályon kívül helyezésére okot adó körülményt nem észlelt és ilyenre az alperes sem hivatkozott, így a fellebbezést a Pp. 383. § (1) bekezdése alapján érdemben vizsgálta. Ennek során figyelemmel volt arra, hogy a Pp. 370. § (1) bekezdése alapján a másodfokú bíróság felülbírálati jogkörét – a (2)-(4) bekezdésben foglalt eltéréssel – az erre irányuló fellebbezési kérelemre, csatlakozó fellebbezésre, ellenkérelemre, azok korlátai között gyakorolja, így elsődlegesen azt rögzítette, hogy az elsőfokú bíróság ítéletének az I. rendű felperesnek megítélt vagyoni kártérítés vonatkozásában nem érte fellebbezés az 1 530 000 forint, és a sérelemdíjnak a 3 000 000 forint, valamint a II.,III. és IV. rendű felpereseknek a személyenként 2 000 000 forint sérelemdíj erejéig marasztaló rendelkezését.

[31] Az fellebbezett rész vonatkozásában az ítéltábla megállapította, hogy az elsőfokú bíróság a tényállást a Pp. 279. § (1) bekezdése alapján a bizonyítékoknak és egyéb peradatoknak az egybevetésével, azok egyenként, valamint összességében történő értékelésével helyesen állapította meg, abból megalapozott jogkövetkeztetéseket vont le, mellyel maradéktalanul egyetértett. Az alperes fellebbezésében írtakra tekintettel mindössze az alábbiakra kíván rámutatni.

[32] A sérelemdíj iránti igény esetén a jogellenesség alapja a személyhez fűződő jog megsértése. A sérelemdíj a személyiségi jogok megsértésének vagyoni elégtétellel történő közvetett kompenzációja és egyben magánjogi büntetése (Debreceni Ítéltábla Pf.I.20.387/2015/3.).

[33] A nem vagyoni sérelmek egy részének a jogsértésre visszavezethető bekövetkezését a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvényen (rég. Ptk.) alapuló bírói gyakorlat a rég. Pp. Pp. 163. § (3) bekezdésének első mondatában foglaltakat alkalmazva köztudomású tényként bizonyítottanak fogadja el (BDT2012.2766., BDT2012.2610. és BDT2007.1599. Debreceni Ítéltábla Pf.I.20.555/2013/4., Szegedi Ítéltábla Pf.I.20.655/2017/4.), a jogalkotó pedig ezt a bírói gyakorlat által kidolgozott ún. köztudomás-doktrínát tulajdonképpen jogszabályi szintre emelte akkor, amikor a Ptk. 2:52. § (2) bekezdésében kimondta, hogy a sérelemdíjra való jogosultsághoz a jogsértés tényén kívül további hátrány bekövetkeztének bizonyítása nem szükséges.

[34] Az Mt. 9. §-a folytán alkalmazandó Ptk. 2:52. § (3) bekezdése szerint a sérelemdíj mértékét a bíróság az eset körülményeire – különösen a jogsértés súlyára, ismétlődő jellegére, a felróhatóság mértékére, a jogsértésnek a sértettre és környezetére gyakorolt hatására – tekintettel, egy összegben határozza meg.

[35] A sérelemdíjjal szembeni követelmény, hogy az alanyi jognak védelmet nyújtson, egyúttal a jogsértőket visszatartsa a sérelmet okozó magatartástól. A sérelemdíjjal elérni kívánt vagyoni elégtétel tágabb kategória, mint a kompenzáció, mert az a sérelmet szenvedett félben a jogsértő magatartás miatt elszenvedett hiányérzetten, veszteségérzésen túl magában foglalja a jogsértés társadalmi elítélését is (PJD2016.2.). Emellett a sérelemdíj összegének meghatározásakor figyelemmel kell lenni a jogsértés tárgyi súlyára és ismétlődő jellegére, a felróhatóság mértékére, mert a sérelemdíjban a társadalom rosszállása is kifejezésre kell, hogy jusson, de megfelelő visszatartó erővel is kell bírnia (Fővárosi Ítéltábla 1.Pf.20.779/2016/3/II.).

[36] A sérelemdíj megfizetése iránti perekben változatlanul alkalmazandó a nem vagyoni kártérítés ítélkezési gyakorlatában többségivé vált megközelítés, amely szerint azt kell megítélni, hogy a bekövetkezett eredmény adekvát, jogilag releváns oksági kapcsolatban áll-e az alperesnek betudható jogellenes magatartással. Az egységes ítélkezési gyakorlat szerint az ok akkor tekinthető relevánsnak, ha az események rendszerinti lefolyása mellett – az általános tapasztalat szerint – alkalmas az eredmény létrehozására (Kúria Pfv.I.22.201/2017/7. szám, BDT 2013.2841., BDT 2016.3510.; Kúria Pfv.III.20.018/2015/6., Debreceni Ítéltábla Pf.I.20.030/2012/8., Győri Ítéltábla Pf.II.20.178/2017/4., Szegedi Ítéltábla Pf.I.21.328/2016/3.).

[37] Mindezek mellett helytálló volt az alperes fellebbezésének azon érvelése, hogy a sérelemdíj mértékének megállapítása során nem csupán a személyi sérelem súlyára, következményeire, a károsodáskor fennálló ár- és értékviszonyokra kell tekintettel lenni, hanem a bírói gyakorlat összehasonlításra alkalmas más ügyekben hozott döntéseire is. Ennek alapvető indoka, hogy az az ítélkezési gyakorlat egységesítésének biztosítása érdekében elvárható, hogy közel azonos időszakban bekövetkezett hasonló káresemény által okozott hátrányok után megítélt nem vagyoni kártérítések (sérelemdíjak) összege egymástól kirívóan ne térjen el. Azonban a hátrányoknak az egyénre gyakorolt hatása, életének további alakulása függ a személyiségtől, az adott ügy egyedi körülményeitől (Kúria Mfv.I.10.207/2019/5.). A sérelemdíj összegének meghatározásánál tehát figyelemmel kell lenni a bírói gyakorlatra, és a más, összehasonlításra alkalmas ügyekben hozott döntésekre is. Ezeket azonban nem lehet automatikusan alapul venni, mert az egyéni körülmények és az egészségkárosodásból származó hátrányok különbsége az, ami alapot adhat az eltérő mértékű kompenzáció megállapítására. Minden eset más és más, nagyon hasonló tényállások mellett is lehetnek olyan különbségek az ügyek között, amelyek eltérő döntés meghozatalát indokolják. Az egyedi ügyekben hozott döntés azonban nem köti a bíróságot (Kúria Pfv.III.21.018/2020/5., Pfv.III.20.279/2018/4., Debreceni Ítéltábla Mf.I.50.036/2022/7.).

[38] Ugyanakkor az alperes által hivatkozott Veszprémi Törvényszék M.70.062/2021/15. számú és a Kúria Mfv.10.169/2020/4. számú ítéletek tényállása jelen ügy tényállásától jelentősen eltértek, így azokat az összecszerűség megállapítása során nem lehetett figyelembe venni. Ezekkel szemben az ítéltábla a sérelemdíj mértékének meghatározásakor figyelemmel volt a Kúria Mfv.VIII.10.111/2022/4. számú, sérelemdíj megfizetésére kötelező döntésére – mely a perbeli esettel közel azonos időben történt halálos balesettel összefüggésben született – és az előzőekben részletesen kifejtetteket is szem előtt tartva, az elsőfokú bíróság által is figyelembe vett szempontok alapján valamennyi felperes esetében az elsőfokú bíróság által megítélt sérelemdíj mértékét nem találta eltúlzottnak, a bírósági gyakorlattól eltérő mértékűnek.

[39] Az ítéltábla figyelemmel volt arra is, hogy az alperes az elsőfokú eljárásban a felperesek személyes nyilatkozataikat nem vitatta. Ennek jelentősége abban van, hogy a sérelemdíj iránti követelésnél a felperesek tényállításokat a nem vagyoni sérelmeikre, hátrányaikra tesznek, így a perbeli balesetben elhunyt közeli hozzátartozó halála, elvesztése miatt igényelt sérelemdíj mértékének meghatározásához bizonyítási eljárás lefolytatása sem vált szükségessé, a sérelemdíj összegét a nem vitatott tényállítások alapulvételével a bíróságnak mérlegeléssel kellett meghatároznia. (BDT2023. 4603.)

[40] Mindezek alapján az ítéltábla megállapította, hogy a felperesek részére megítélt sérelemdíjak az elsőfokú bíróság által kifejtett szempontok alapján maradéktalanul összhangban álltak a jogintézmény céljával. Megjegyzi az ítéltábla, hogy a perbeli baleset óta több, mint hat év telt, mely időszak alatt az értékviszonyok oly nagy mértékben megváltoztak, hogy már az önmagában kizárta az eleve nem eltúlzott mértékű sérelemdíjak mérséklését az adott tényállás figyelembevételével.

[41] A vagyoni kártérítés tekintetében az ítéltábla megállapította, hogy az alperes a fellebbezésében az elsőfokú eljárásban már kifejtett körülményekre hivatkozott a hároméves időtartam vonatkozásában. Ugyanakkor épp az alperes jelölte meg fellebbezésében azt, hogy a felperes a baleset időpontjában már 65 éves volt, előnyugdíjas státuszú, és a rá irányadó öregségi nyugdíjkorhatár 62 és fél év volt. Ennek azért volt jelentősége, mert így aggálymentesen megállapítható volt, hogy az elhunyt még az öregségi nyugdíjkorhatár betöltését követően is tovább dolgozott, ezért az öregségi nyugdíjkorhatár betöltése, illetve önmagában ez a tény nem lehetett a kereset elutasításának az indoka (3/2018. (IX.17.) KMK vélemény 15. pontja), de nem adott alapot az I. r. felperes által meghatározott hároméves időtartam mérséklésére sem. Az ítéltábla figyelemmel volt arra is, hogy az I. rendű felperes vagyonában a közös gazdálkodás megszűnése miatt jövedelemkiesés keletkezett, havi kiadásait egyedül kell a jövőben biztosítani, melyhez az egyösszegben meghatározott kártérítés nem volt eltúlzott. Mindezek alapján az elsőfokú bíróság helytállóan állapította meg az I. r. felperest megillető kártérítés mértékét is.

[42] A fentiek alapján az ítéltábla az elsőfokú bíróság érdemben helyes ítéletét, annak megalapozott indokainál fogva, a Pp. 383. § (2) bekezdése alapján helybenhagyta.

[43] Az ítéltábla a polgári és közigazgatási bírósági eljárás során meg nem fizetett illeték és állam által előlegezett költség megfizetéséről szóló 30/2017. (XII.27.) IM rendelet – 2023. január 1. napjától a 26/2022. (XII.6.) IM rendelettel módosított – 3. § (2) bekezdése alapján pontosította az elsőfokú határozatban meghatározott illetékfizetésről szóló rendelkezést.

[44] A Pp. 83. § (1) bekezdése alapján a fellebbezési eljárásban pervesztes alperes köteles volt a felperesnek okozott perköltséget megtéríteni, melynek mértékét az ítéltábla már hivatkozott IM rendelet 3. § (5) bekezdése alapján állapította meg a fellebbezésben vitatott 16 060 000 forint pertárérték alapulvételével.

[45] A másodfokú eljárás során az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény (továbbiakban: Itv.) 39. § (2) bekezdése és 46. § (1) bekezdése alapján 1 284 800 forint eljárási illeték merült fel, melyet a Pp. 102. § (1) bekezdés alapján a pervesztes alperes köteles megtéríteni.

[46] Az ítéltábla tájékoztatja az alperest, hogy az egyes adótörvények módosításáról szóló 2022. évi XLV. törvény 70. §-ban megállapított Itv. 78. § (4) bekezdése szerint a fizetendő illeték a határozat jogerőre emelkedésétől számított 60. napon válik esedékessé. Az alperes, mint fizetésre kötelezett az illeték megfizetésére történő felhívásnak önként köteles eleget tenni a megjelölt határidőben, az illeték behajtására és megfizetésére az Itv. és az adóigazgatási eljárásokra irányadó jogszabályok rendelkezéseit kell alkalmazni. Az alperesnek a Nemzeti Adó- és Vámhivatal 10032000-01070044-09060018 számú illetékbevételei számlára kell megfizetnie az eljárási illetékek összegét, közleményként feltüntetve a jogerős bírósági határozatot hozó bíróság megnevezését, a bírósági ügyszámot, valamint az alperes adóazonosító számát.

Debrecen, 2023. május 16.

Dr. Tass Edina s. k. a tanács elnöke, Dr. Bagjos Csaba s. k. előadó bíró,
Dr. Répássy Árpád s. k. bíró